

# פניני הפרשה

## תצוה

עלון מס'

974

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

### מדת הנתינה

כתב בעל הטורים שבפרשה זו, פרשת תצוה, לא מוזכר שמו של משה רבנו ע"ה, בניגוד לכל הפרשיות מזמן לידתו של משה רבנו (למעט כמה פרשיות בספר דברים). ומה הטעם שדוקא בפרשה זו לא הוזכר? מבאר בעל הטורים משום שבפרשה הסמוכה אמר משה "אם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", וקללת חכם אפילו על תנאי היא באה.

רואים מכאן את מסירות נפשו של משה רבנו לעם ישראל, עד כדי שלמענם היה מוכן שלא יזכר שמו בתורה שהיתה אהובה עליו ביותר, והיה שמח בה עד מאוד (כמ"ש "ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו"). וכל זה בכח הנתינה הגדול שהיה לו.

והנה בגמרא בחולין (דף קל"ט ע"ב) נאמר על משה רבנו: משה מן התורה מניין? שנאמר "בשגם הוא בשר", 'בשגם' בנימטריא 'משה'. המן מן התורה מניין? שנאמר "המן העיץ" וכו'. ויש להבין, מילא המן שלא היה בתקופת התורה ולא נזכר בה, צריך למצוא לו רמזים בתורה, אבל משה רבנו, מה צריך לחפשו ברמזים? ומה הקשר בין משה להמן?

אלא, ידוע דברי המדרש שלאדם הראשון ניתנו 80,000 עצים בגן עדן למאכל, ולא היה די לו בזה, עד שאכל מעץ הדעת, וגרם מיתה לעולם. ומאותה מדה נגרם להמן שאמר את המשפט "וכל זה איננו שווה לי". לעומת זאת אצל משה רבנו היתה מדה הפוכה, שהיה מוכן לוותר על הדבר הגדול ביותר עבור עם ישראל. וכל זה מכח מדת הענוה שהיתה בו. ומדה זו רמוזה בפסוק "בשגם הוא בשר", להורות שהאדם בסך הכל בשר ודם.

מסופר על מהר"ם אלשיך, שהיה בעל חסד גדול, ומנהגו היה שבכל מוצאי שבת שבבתי העניים נגמר האוכל, היה דואג למלאות מחסורם שיהיה להם מה לאכול בשבוע הבא. יום אחד הגיע אצלו עני שהיה רעב לאוכל, והאלשיך ביקש שישחמו בשבילו עוף. אחרי השחיטה התברר שהעוף טריפה. ביקש שישחמו עוד עוף, ושוב נמצא טריפה. כך המשיך ושחט 39 עופות וכולם היו טריפה. לבסוף גילה לו העני שהוא השמן בעצמו שרצה לנסותו, וכיון שעמד בנסיון יזכה לחבר פירוש מיוחד לתורה.

עצה טובה	לא תהו בְּרָאָה
הרגל את עצמך לדבר רק כאשר לדבריך יש ערך כלשהו, ושהם אינם טרחניים מדי, מיותרים או משעממים. סיים את השיחה ברגע שבן השיח מעוניין בכך, רצוי רגע לפני. כשהוא אומר "טוב, אז..." סיים את השיחה מיד. (הרב חיים ולדר הי"ו בספרו "עצות מהחיים").	שיער לשיער מספר תפקידים: שמירת חום הגוף (על ידי כליאת שכבת אור מבודדת בקרבת הגוף), הגנה על העור ופתחי הגוף מחיידקים, הגנה מפני קרינת השמש (שיער הראש), נידוף זיעה (שיער בית השחי), יופי וחקן.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"כל מי שאינו חושב שהעולם הזה הוא כמו חלום, ומבלה כל שנותיו שבעים שנה בהבל ותענוגות עולם הזה, ולא ישים אל לבו להכין צידה לעולם הבא, הוא טועה טעות חמורה, וכשתתברר לו טעותו, כבר אינו יכול לתקן כלום, ונמצא מצטער ומתחרט על העבר, ואין לו שום תקנה".

("מגיד חדשות", ח"ח דרוש א')

**ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן וגו'**

יש לדקדק, שמתחילה אמר חכמי לב בלשון רבים ואחר כך אמר אשר מלאתי בלשון יחיד. ונראה בס"ד לומר שהקב"ה מילא אותם רוח חכמה בצורה שוה, והיו כולם מכוונים לדעה ולכוונה אחת. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).



**והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב**

אפשר לרמוז בס"ד בפסוק זה על סעודת מלוה מלכה כך: **פי ראשו**, פירושו: שצריך **הפה** לאכול אפילו כשהוא **ראשו** ראשי תיבות **רעב אסמנים ושבע**, כלומר שגם אם הוא מרגיש עצמו כמו אחד האופנים הנ"ל, אל יזלזל בסעודה זאת. "לפיו סביב מעשה" ראשי תיבות סעודת לוי מלכה. **מעשה ארג**, מי שעושה זאת הוא ארג בשינוי אותיות **אגר**, שהוא אונר לעצמו בעולם הזה ולעולם הבא. ושכרו של המקיימה – **לא יקרע**, דהיינו יאריך ימים. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

## נקודת חן / עובדיה חן

### בשל-מה הרעה

וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות. הוא שכתוב בתורה 'והלכתם עמי בקרי והלכתי גם אני עמכם בחמת קרי' (ויקרא כו, כג-כד). כלומר, כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהיא קרי, אוסיף לכם חמת אותו קרי".

וב"אגרת תימן" כתב הרמב"ם: "אם תחשבו שאינם באים עליכם אלא דרך מקרה, ושאינן סיבת הפורענות רוב נאצותכם, גם אני אוסיף עליכם מן המקרה ההוא ואכפול אותם עליכם". והטעים הגאון רבי יעקב חיים סופר זצ"ל בספרו "ישמח ישראל" שהדבר בא מדה כנגד מדה – מי שחושב שהכל מונהג בדרך הטבע, ה' מוסרו ביד הטבע.

הגאון רבי שלמה אסתרין זצ"ל (מחכמי ברצלונה) בספרו "מדרשי התורה" מבאר שמה שהזהיר הקב"ה את בלעם "לא תאור את העם", אינו מחשש שאם יקללם ישיגם נזק, כי לא ינום ולא יישן שומר ישראל ומה הוא בשבילו לבטל הקללות. הסיבה שלא רצה ה' שיקללם, כי אם חלילה יחטאו ישראל בעתיד ויגיע להם עונש, הם עלולים לסבור כי קללת בלעם היא שהביאה עליהם את הצרה, ולא ישכילו להתבונן במעשיהם הרעים ולהבין כי חטאיהם הם שהביאו עליהם את עונשם.

והנה מלכתחילה ראוי היה שנתקרב ונתעורר מהטובות שמרעיף עלינו הקב"ה, אך הרבה פעמים ה' "זורק" לנו משמים שפע בריאות מזל והצלחה, ובמקום שנישא עיננו לשמים לראות מי הוא המשפיע עלינו את כל הטובות הללו והדבר יעורר אותנו להתקרב – אנחנו עסוקים בלאסוף ולהמשיך הלאה... ואז בלית ברירה ה' זורק "אבנים"...

כי רק כשמגיעות הצרות, נזכרים להביט לשמים...

אדם ביש-מזל נתקע בעליית גג של אחד מגורדי השחקים הגבוהים ביותר בארץ. לרוע מזלו, לא נמצא בידו אמצעי קשר, והוא החל לצעוק ממרומי הבניין אל עוברי האורח העוברים למרגלות הבניין, אך לשוא, אף אחד לא שמע אותו מגובה כזה.

לפתע נזכר שיש בכיסו כסף רב שלווה זה עתה מהבנק לצורך שיפוץ ביתו, ובמוחו צץ רעיון – הוא נעמד בזוית הגג והחל זורק שטרות של כסף. האנשים למטה קפצו על המציאה, מיהרו ללקט את השטרות שירדו כגשמי נדבה, ומיד המשיכו בדרכם מרוצים. אף לא אחד מהם טרח לבדוק מי הוא הנדיב המשליך אותם לעברם...

כשתם הכסף, עמד האיש אובד עצות ברום המגדל. הוא שוטט במבטו סביב, תר אחר פתרון, ואז נתקלו עיניו בגל של אבנים קטנות בפנת הגג. ללא שהות, נטל אחדות מהן והשליכן מטה. חיש מהרה הורמו לעברו מספר ראשים והוא סימן להם שזקוק הוא לחילוץ...

\*

כשמגיעה צרה לאדם, הרי זה איתות מהקב"ה שעליו לחזור בתשובה, ולכן מוטל עליו לפשפש במעשיו ולבדוק בשל מה באה הרעה ולתקן את מעשיו, ולא לתלות זאת בגורמים אחרים או בדרך מקרה.

להתעלמות מהצרות קורא רבנו הרמב"ם "אכזריות". וכך הוא כותב בהלכות תעניות (פרק א' הלכה ב-ג): "ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב 'עונותיכם הטו' וגו'. וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות

# ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

## ביטול מנהג טוב

אולם השוטרים הנכרים העוינים החליטו להעמידו לדין על שזמם לרצוח ערבי תמים.

נס גלוי התרחש למי שעתיד להקים עולה של תורה בארץ ישראל, כאשר השופט סירב להאמין לגרסתם של עדי השקר הערבים. דמותו של רבי יהודה עשתה עליו רושם עז, והוא בחר להוציא אותו זכאי בדינו, כשהוא משית עליו קנס כספי בלבד.

יצא ר' יהודה מבית המשפט ולבו לא היה נתון כלל לבקשת חקירה נוספת בענין, חקירה שתשפוך אור על הפרשה העגומה. לא ולא! הוא תר במחשבותיו בנסיון להבין בשל מה הביאו עליו משמים את כל החרדה הזאת...

ישב הגאון ופישפש במעשיו עד שלבסוף מצא כי באותו יום בו הותקף – ביטל מנהג טוב מסוים שנהג בו בהיותו בישיבה.

"משום כך ארע לי מה שארע" סח רבי יהודה לחבריו, ופנה חיש מהרה לשוב ולהחזיק במנהגו הטוב כבימים ימימה.

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל למד בצעירותו הלכות שחיטה. באחד הימים מיהר לבית המטבחים, וחצה את השוק הערבי בירושלים כשסכין השחיטה הגדולה נתונה תחת בית שחיו.

אלא שאז נצבה כנגדו קבוצת פרחחים ערבים, ואחד מהם, שביקש להפגין לעיני חבריו את כוחו ותעוזתו על ידי התגרות בעוברי אורח יהודיים, נטפל לרבי יהודה וביקש להפילו ארצה.

כדי למנוע מקרבנו כל אפשרות להתגונן, הכניס את ידו מתחת למעילו של הגאון כדי לתופסו בבית שחיו, אלא ששם המתינה לו סכין השחיטה החדה...

הפורע פתח בזעקות וביללות והוציא את ידו כשהיא חבולה ואצבעותיו זבות דם.

חבריו, שבטוחים היו כי היהודי זמם לרוצחו נפש, בקשו לכלות ברב את זעמם ולנקום בו את נקמתם. החבורה צמאת הדם עמדה לעשות שפטים ברב היהודי שניצב למולם יחידי, אולם בנסי נסים הצליח לחמוק מהם ולהגיע לתחנת המשטרה הסמוכה.

## ☺ זה לא חנוכה! ☺

מעשה במלך שבנה ארמון מפואר במרכז העיר. סביבו נטע גן נאה מלא במוני עצי פרי, ופרחים פסגוניים קישטוהו סביב.

בחזית הארמון נתלה שלט מפתיע: "הארמון והגן שסביבו ינתנו כמתנה מידי המלך, לאיש אשר שמח בחלקו. הרואה עצמו מתאים, מוזמן להיפגש עם המלך".

עוברי אורח אשר חלפו בסמוך והבחינו בשלט, משכו בכתפיהם והמשיכו הלאה. ידעו הם בתוך תוכם שאין הם באמת שמחים בחלקם.

והנה עבר שם איש עשיר ונכבד, שזכה לעושר כבוד ומשפחה מפוארת. האיש היה מרושן עונג ומאושר בכל ענייניו, ולכאורה אינו חסר מאומה. ראה את השלט ואמר בלבו "למי יחפוץ המלך לתת את הארמון אם לא לאיש אשר כמוני...".

פנה היישר אל ארמון המלכה, וחזמין פגישה עם הוד מלכותו. כאשר ניתן לו האישור להיכנס, הציג עצמו כאיש השמח בחלקו, עשיר הוא, ואינו חסר דבר, ואם כן רואה הוא את עצמו מתאים לקבל את הארמון.

"שוטח שבעולם", נזף בו המלך, "אם שמח אתה בחלקך כאשר דיברת, מדוע לטשת עין על ארמוני, הלא די לך במה שיש לך, ולמה תחמוד את אשר לרעך?..."

## ☺ חנוכה חנוכה... ☺

שמח בחלקו אינו עשיר בדוקא, אלא אדם שלא השחסר לו.

## אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

**שאלה:** אשה ספרדיה שנהגה עד היום בהדלקת נרות שבת להדליק ולאחר מכן לברך (כדעת הבן איש חי), האם עליה לשנות ולנהוג כדעת מרן השלחן ערוך? ואם כן, האם צריכה התרה? תשובה: כדאי לשנות כדעת הרמב"ם ומרן, ותעשה התרה על מנהגה. אם קשה לה לשנות – יש לה על מי לסמוך (עיי' בהקדמתי למשנ"ב ח"ג מהדורת איש מצליח). ולא כדאי להתקוטט על זה, כי נר שבת נתקן משום שלום בית ולא להפך ח"ו.

**שאלה:** ראיתי בהקדמה למילון ארמי-עברי (מאת ר' עזרא ציון מלמד), שמועין שמנהג הספרדים לנקד "שָׁמָא" בשני סגולים, טעות הוא, כיון שמלה זו לקוחה מהמלה "שְׁלָמָה" שבשיר השירים (א, ז), שתרגומה הוא 'דילמא'. האם טענתו צודקת? תשובה: זו טעות. שְׁלָמָה פירושו "אשר למה". כך פירשו כל הקדמונים. כמו "עד שְׁקמתי דבורה" (שופטים ה, ז). "בְּשָׁנָם הוא בשר" (בראשית ו, ג). ואילו שמא זה לשון אולי. וכבר ראינו בשירי ר' שמואל הנגיד (שחי בימי רב האי גאון ונפטר בשנת ד' אלפים תתי"ג) שחורזו שמא עם מְדָמָה וכדומה.

**שאלה:** כשהסברתי בציבור דין בציעת הפת בשבת, הבאתי דברי הרב כה"ח (סי' רס"ב ס"ב) שעל פי האר"י ז"ל בעל הבית בוצע קודם כזית לעצמו, ואח"כ כביצה לאשתו, ואח"כ לשאר המסובים. ואמרו לי השומעים שמנהג תונס שתחילה בוצעים לכל האנשים, ואח"כ לכל הנשים. מה פשר מנהג זה? תשובה: מנהג זה היה בקידוש, שמתחלה שותים כל האנשים ואחר כך הנשים (כנראה למנוע מסירת כוס מהבעל לאשתו כשהיא נדה), אבל בהמוציא נוהגים כהאר"י ז"ל. ולפני שנים רבות, שמע אמה"ג זצ"ל בגר'בא שיש שנהגו בהמוציא אנשים תחלה, ומיחה בהם, והנהיגם לפרוס לאשה מיד אחרי בעל הבית.

**שאלה:** אני מטופלת אצל רופא טבעוני (בעקבות כולסטרול גבוה ושומנים בדם), והרופא אסר עלי לאכול את החמין של שבת. אני אישית מסתדרת עם זה מצויין, אבל בני המשפחה טוענים שצריך להיות לי ביטחון שהאוכל של שבת אינו מזיק. וזה לא בסדר שהם אוכלים חמין ואני אוכלת אחר. מה אעשה? תשובה: תאכלי כפית אחת חמין (או כף אחת) לכבוד שבת, ואחר כך תאכלי האוכל המותר לך על פי הרופא.

**שאלה:** אם קשה לי לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בפעם אחת, האם מותר לי לפצל את הקריאה לכל ימי השבוע? תשובה: אל תפצל, כי זה פוגם במלאך הנברא ממצוה זו כמ"ש הכה"ח. תחשוב בלבך שאם יתנו לך 100 ש"ח על כל פרשה – ודאי תקרא, ותרשום לעצמך כל שבוע שמגיע לך מאה מאתים וכו', ויום אחד תקבל את הכל בעה"ו. (רעיון זה למדתי מכתבי הרב דוד זריצקי זצ"ל).

**שאלה:** מה המטרה בקריאת תרגום אונקלוס? אני מאוד אוהב לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, אבל כמעט ואיני מבין כלום מהתרגום? תשובה: ומי שאינו מבין חומש, לא יקרא כלום? תלמד ארמית ותראה כמה חכמה יש בתרגום. במקום אחד תירץ אונקלוס שתי קושיות של רש"י באות אחת, ובפסוק "כי המליץ בינותם" כתב אונקלוס מלה אחת שכוללת 37 מלים של רש"י! אם בכל זאת קשה לך – תלמד גם רש"י (עיי' בשלחן ערוך סימן רפ"ה).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה  
לע"נ לאה בת שרה ע"ה  
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל  
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל  
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל  
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל  
להצלחת משפחת בניטה ה"ו